

בעניני קריאת שמע וברכותיה - שיעור 680

I. ההערות

- (א) שואל בשלום בבין הפרקים - עיין במ"ב (ס"ו - ז) כהיום שאין אנו נוהגין לשאול בשלום בבהכ"נ בעת התפלה חלילה לשאול או להשיב אפילו דברי תורה לא בין הפרקים ולא בפסוקי דזמרה אבל בשביל שלא יזיקנו או בשביל הפסד מותר להפסיק ועיין ברמ"א (ס"ח - ה) דללמוד ע"י הרהור מותר ולקום מפני ספר תורה או בפני אביו רבו זקן ותלמיד חכם מותר ולפרושי אחרים מאיסור מותר להפסיק אף בדיבור (פסקי תשובות ס"ו - ה)
- (ב) להפסיק לדברים שבקדושה בין שמע לברוך שם ובאמצע ברוך שם עיין בבה"ל (ד"ה של"ה) שנשאר בצריך עיון וטוב להחמיר
- (ג) להפסיק לקדיש דהיינו לאמן יהא שמייה רבה עד עלמיה מותר אפילו באמצע הפסוק ויענה אמן אחר דאמירן בעלמא אבל על תתקבל יהא שלמא עושה שלום לא יענה אמן כי אינה אלא מנהג ולקדושה יאמר רק קדוש וברוך שזוהו עיקר קדושה ולא ימלוך ונקדש ושאר דברים שמוסיפן בשבת וכל זה אפילו בין הפרקים (מ"ב ס"ו - ז) ומודים צריך לומר עם הציבור ובכריעה ורק תיבות מודים אנחנו לך ולברכו מפסיקין אפילו באמצע הפרק ועונה ברוך ה' המברך לעולם ועד ובברכת התורה יענה ביהל"ו אם פוסק להתיר לשאול מפני כבוד בשר ודם ק"ו מפני כבוד הקב"ה שמע קול רעם פוסק לברך רק בין הפרקים (מ"ב י"ח)
- (ד) להפסיק לאמן - עיין ברמ"א (ס"ו - ג) דאמן אחר ברכת הקל הקדוש ואחר שומע תפלה יכול לענות משום שהוא סיוס ג' ברכות הראשונות ושומע תפלה סיוס האמצעיות וזה אפילו באמצע הפרק אמנם אמן בין הפרקים עיין במ"ב (כ"ג) דיש מתירים לענות אחר כל הברכות אבל ברוך הוא וברוך שמו אין לומר (מג"א קכ"ד - ט)
- (ה) ברכת יוצר וערבית אומר עם הש"ץ ולא יענה אמן אחר סיוס הבוחר בעמו ישראל באהבה משום דהו הפסיק (אג"מ ה - ד - ד)
- (ו) יש להפסיק בפסוק הראשון בין ישראל לה' ובין אלקינו לה' השני כדי שיהא נשמע שמע ישראל כי ה' שהוא אלקינו הוא ה' אחד (אג"מ ה - ד - י"ד)
- (ז) אם מחמת חולי או אונס אחר קרא ק"ש בליבו יצא (אג"מ ה - ד - ד)

II. דיני ק"ש

- (א) מצוה לדקדק באותיותיה אמנם קראה ולא דקדק בהן יצא (ס"ג - ה) והוא שקראה כנגינה שאינה נכונה אבל אם לא הזכיר התיבה או האות כלל בודאי לא יצא
- (ב) הקדים פסוק שלא במקומו או הקדים תיבה אחת לא יצא אבל אם הקדים פרשה לחברתה אע"פ שאינו רשאי יצא שאינו אלא תקנת חכמים שהם סדרום כך כדי לקבל עול מלכות שמים ואח"כ יקבל עול המצות (מ"ב ס"ד - ג) ובדיעבד יצא שלא כסדרם
- (ג) סיים פרשה ואינו יודע אם ראשונה אם שנייה חוזר לזהיה אם שמוע ודוקא אם עדיין לא התחיל תיבת ויאמר דאם התחיל תלינן דמסתמא אמר גם פרשה שנייה (ס"ד - ג ומ"ב ע"ט)
- (ד) היה עומד בוכתבתם ואינו יודע אם בוכתבתם שבפרשה ראשונה או שנייה רואה שהש"ץ עומד בוכתבתם שבפרשה ראשונה יחזור לראשונה (מ"ב ס"ד - ה)
- (ה) אע"פ שזמנה עד סוף השעה ג' בדיעבד קוראה אותה וברכותיה כל שעה ד' אבל אין לו שכר כקורא בזמנה ועיין בבה"ל (נ"ח - ד"ה קוראה) דאם היה אונס אפשר דיש להקל עד חצות בברכותיה
- (ו) אין לומר ק"ש ותפלה קודם עלות השחר וגם רק בשעת הדחק מועיל מעלות השחר (אג"מ ה - י) וסוף זמן ק"ש הוא עד שלש שעות מנץ כשיטת הגר"א והגר"ז (אג"מ ה - כ"ד)
- (ז) נוהגים לקרות ק"ש בקול רם ויש נוהגים לקרותו בלחש (ס"א - כ"ו) מ"מ יאמר פסוק ראשון בקול רם (ס"א - כ"ו)

ח) ק"ש במקום שדלתות בית הכסא פתוחות לבית הכנסת לכאורה הוי גנאי לביהכנ"ס וטוב לעשות אז שתי דלתות כשאפשר (אג"מ אה"ע ח - קי"ד)

ט) אין מניין להתפלל מעריב אחר צאת הכוכבים יש מתירים להתפלל קודם צאת שיש ב' לטובתו (כ) שמתפלל במניין (כ) וכדי לסמוך גאולה לתפלה (מ"ב רל"ה - י) ויקרא ק"ש בלילה ויש שנהגו להתפלל עמהם שמ"ע וק"ש וברכותיה אחר צאת (מ"ב י"ג) וי"א דמוטב להתפלל ערבית ביחידות ואף בשבת (בה"ל בשם הגר"א)

י) ק"ש מעלות השחר מותר בדיעבד רק אם הוא אנוס וגם אם לא יאמר בעלות יעבור זמן ק"ש (נ"ח - ג) וזמנו עד שיכיר חבירו ברחוק ד' אמות

יא) למהר לגמור ק"ש כדי להתפלל שמונה עשרה בהנ"ץ אינו נכון דלקרוא ק"ש בדקדוק עדיף (אשי ישראל י"ג - הטרה כ"ו בשם רב אלישיב)

יב) קיום המצוה הזכירת יציאת מצרים בק"ש עיין בפרי חדש (ס"ז צפופו) דפרשת יציאת הוי רק מדרבנן ותיקנו לאומרו זכר ליציאת מצרים ועיין בשו"ע הרב (מ"ו - ט) דהקורא ק"ש קודם התפלה א"צ לומר פרשת ויאמר ויוצא בהזכרת יצי"מ בפסד"ז "אנכי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים" (אשי ישראל כ - הטרה ו)

יג) ברכות השחר קודם או אחר התפלה אם בא לבית הכנסת מאוחר מעיקר הדין תקנו לאומרן מיד עם הקימה אף שהיום נהגו לסדרן בתפלה מ"מ אין אמירתן דוחה תפלה בציבור (ספר תפלה כהלכתה זף ק"צ בשם רב אלישיב וכ"כ בשם רב שיינברג) דאפילו אלקי נשמה וברכות התורה אומרים אחריו

יד) אסיפת כסף לצדקה - עיין בכף החיים (ס"ג - כ"ו) שלא יחזרו הגבאים לגבות צדקה בעת ההיא משום דלא משים לבו למה שמוציא בפיו ועוד דעוסק במצוה פטור מן המצוה ועיין בריטב"א (סוכה כ"ה) דאסור לעזוב המצוה וכ"כ התוספות (שזיעות מ"ד) דהעוסק בשופר פטור מצדקה ועיין בתשובות והנהגות (ח - ס"ח) וע"ע במ"ב (ס"ג - י"ט) דמשמע דאחר פרשה ראשונה מותר לכל דבר מצוה וצ"ע

טו) נפל ספר על הארץ ואינו יכול לכוין מותר להגביהו וטוב שיסיים הברכה שהוא עומד בשמ"ע ולכאורה ה"ה בק"ש (מ"ב ל"ו - ז)

טז) צריך להשמיע לאזנו מה שמוציא בפיו ובדיעבד יצא אבל הרהור לאו כדיבור דמי ולא יצא כלל (מ"ב ס"ג - ו) ועיין בכף החיים (ס"ג - ז) דמי שעומד במקום בלבול וקול רבים אם צריך להרים קולו עד שישמע לאוזניו כדי לצאת ק"ש לכתחלה ונשאר בצ"ע ולענין אדם שמדבר ואינו שומע אפילו שאינו שומע לית לן בה (שאגת אריה ז)

יז) לקום לתלמיד חכם בפרשה ראשונה - עיין בשו"ת שלמת חיים (מ"ח) דמותר דהוי בכלל קבלת עול מלכות שמים וע"ע בציץ אליעזר (י"ד - י) דאין לקום דעוסק במצוה פטור מן המצוה (אשי ישראל כ - הטרה פ"ה)

יח) עומד בברכות ק"ש או בק"ש אין להפסיק לומר פסוק ראשון של ק"ש עם הציבור אלא יכסה עיניו ויתפלל כסדרו (מ"ב ס"ה - י"ח)

יט) לרמוז לאפרושי מאיסור בפרשה ראשונה מותר ואפילו להפסיק ולומר לו דלא גרע משאילת שלום מפני היראה (ריטב"א יומא י"ט)

כ) ק"ש למי שנוסע על הבוס בישיבה מותר מ"מ ברוכב על הבהמה יש דעות אם צריך לעמוד וצ"ע למי שעומד בבוס אם חשיב כרוכב ע"ג בהמה וע"ע במ"ב (פ"ט - ל"ט) דבסתם דרך אינו יכול לכוין בתפלה אפילו יושב בעגלה לכן טוב יותר שיתפלל מעלות השחר אף שאינו זמן תפלה ואין סומך גאולה לתפלה שכביתו יכול לעמוד ויכוין יותר טוב

III. קריאת שמע אם היא מן התורה - עיין בשיעור 460 (I)

IV. הכוונה לקבלת עול מלכות שמים - עיין בשיעור 460 (II)

נפס לט"ו נשמות אבי אורי ר' אליעזר ל"פא ב"ר יעקב ארזי ע"ה אלא אורח' באשה חל' ב"ר גרשון מנחם הענין הכפן ע"ה